

Współczesne wcielenia bohatera w literaturze popularnej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Michał Rogalski, *Bohaterowie popkultury: od Robin Hooda do Rambo*, Warszawa 2016, s. 39–48.
- Źródło: Jerzy Szytak, *Komiks w szponach miernoty. Rozprawy i szkice*, Warszawa 2013, s. 148.
- Źródło: Piotr Zwierzchowski, *Herkules brat Supermana*, „Kultura Popularna” 2003, t. 1/3, s. 70.
- Źródło: Piotr Zwierzchowski, *Herkules brat Supermana*, „Kultura Popularna” 2003, nr 1/3, s. 70.
- Źródło: Michał Rogalski, *Bohaterowie popkultury: od Robin Hooda do Rambo*, Warszawa 2016, s. 39–48.
- Źródło: Tomasz Leszkowicz, *Wstęp*, [w:] Michał Rogalski, *Bohaterowie popkultury: od Robin Hooda do Rambo*, Warszawa 2016, s. 5.
- Źródło: Joseph Campbell, *Bohater o tysiącu twarzy*, tłum. A. Jankowski, Poznań 1997, s. 284.
- Źródło: Joseph Campbell, *Bohater o tysiącu twarzy*, tłum. A. Jankowski, Poznań 1997, s. 34–35.
- Źródło: Joseph Campbell, *Bohater o tysiącu twarzy*, tłum. A. Jankowski, Poznań 1997, s. 24.
- Fiodor Dostojewski

Współczesne wcielenia bohatera w literaturze popularnej

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Co obecnie znaczy słowo „bohater”? Według *Słownika języka polskiego* jest to:

1. osoba, która odznaczyła się męstwem,
2. główna postać w utworze literackim, filmie, operze itp.; też: postać reprezentatywna dla danego utworu, okresu,
3. osoba chwilowo skupiająca na sobie uwagę otoczenia,
4. postać o nadludzkich cechach.

Z przytoczonych powyżej definicji będą nas interesowały pierwsza i ostatnia (nie chodzi tu o osobę skupiającą uwagę otoczenia tylko na skutek nadzwyczajnego wypadku), a więc bohaterem będzie dla nas postać, która wykazuje się męstwem i ma nadludzkie cechy, takie jak ogromna siła. Dodajmy, że cechy te są wykorzystywane tylko w obronie wartości takich jak ludzkie życie.

Bohaterzy tłumnie zaludniali starogreckie mity i, jako rycerze, przewijali się przez karty poematów aż do oświecenia. Czy współczesna popkultura przejęła funkcję mitotwórczą i tworzy własnych herosów? Odpowiedź znajdziemy we współczesnych komiksach i filmach.

Twoje cele

- Poznasz sposoby rozumienia pojęcia „bohater”.
- Wymienisz różne wcielenia bohaterów.
- Utrwalisz informacje na temat cech gatunkowych komiksu.

Przeczytaj

Bohater, czyli kto?

Bohater to osoba, która odznacza się szczególną odwagą, męstwem, poświęceniem, czyli postawą heroiczną. Nie bez powodu bohaterstwo jest synonimem heroizmu. Starogreckie słowo heros oznacza „bohater”.

Mity greckie przedstawiały dzieje niezliczonych bohaterów (herosów), którzy zasłużyli się wybitnymi czynami. Dzięki temu przeszli do historii, a nawet otaczał ich lokalny kult. Byli to zmarli członkowie danej rodziny lub społeczności, np. założyciele rodów, bohaterowie wojenni, poeci, wynalazcy. Jednak w antyku niepospolite czyny nie wystarczały, by należeć do grona bohaterów. Herosami byli przede wszystkim synowie bóstw i śmiertelniczek, czyli półbogowie. Wyróżniał ich ponadprzeciętny wzrost i siła: na przykład Herakles już jako niemowlę zdusił dwa potworne węże, a gdy osiągnął dojrzałość, mógł zjeść wołu, bez najmniejszego problemu zabić lwa i wyrwać drzewo z korzeniami. Drzewo oliwne, które sam wyrwał z ziemi, służyło mu za maczugę. Oprócz nadprzyrodzonej siły starogreckich herosów cechowało poświęcenie dla dobra ogółu. Herakles nie był pozbawiony wad – zabił własną żonę i dzieci, jednak odpokutował tę zbrodnię. Kara nałożona przez wyrocznię delficką, 12 prac Heraklesa, przewyższała ludzkie możliwości. Heraklesowi jednak się udało – i dzięki nadprzyrodzonej sile, i dzięki mądrości. Po odbyciu kary heros oddawał ludzkości liczne przysługi, m.in. ratował ją przed potworami i złoczyńcami oraz zakładał miasta. Niejeden obywatel chciał wówczas mieć wśród swoich przodków, założyciela osady, półboga – stąd tak liczne podania o herosach. Poza tym, według Josepha Campbella, mityczni bohaterowie mieli stanowić symbole godnych naśladowania cech charakteru, takich jak wytrwałość, męstwo i patriotyzm:

((Joseph Campbell

Bohater o tysiącu twarzy

Główną funkcją mitologii i obrzędów było zawsze dostarczanie symboli, które uskrzydlają ducha, w przeciwieństwie do innych stałych ludzkich wyobrażeń, które ściągają go na dół.

Źródło: Joseph Campbell, *Bohater o tysiącu twarzy*, tłum. A. Jankowski, Poznań 1997, s. 24.

Dzięki mitom utarł się również żywy do czasów współczesnych schemat wyprawy bohatera, w trakcie której ratuje on świat i swoich bliskich.

Joseph Campbell

“ **Bohater o tysiącu twarzy**

Klasyczny schemat mitologicznej wyprawy bohatera jest powiększeniem wzoru spotykanego w obrzędach przejścia: oddzielenie-**inicjacja**-powrót, który można nazwać jądrem **monomitu**.

Bohater ryzykuje wyprawę ze świata powszedniości do krainy nadnaturalnych dziwów, spotyka tam fantastyczne siły i odnosi rozstrzygające zwycięstwo, po czym powraca z tej tajemniczej wyprawy obdarzony mocą czynienia dobra ku pożytkowi swych bliźnich.

Źródło: Joseph Campbell, *Bohater o tysiącu twarzy*, tłum. A. Jankowski, Poznań 1997, s. 34–35.

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Ideał średniowiecznego rycerza

W średniowieczu atrybuty antycznych herosów nie tylko pozostawały aktualne, lecz także – pod wpływem wiary chrześcijańskiej i rozwoju literatury rycerskiej – dołączały do nich kolejne cechy, m.in. walka w imię wiary, wierność władcy, honor, hojność, szacunek wobec kobiet i stawanie w ich obronie. W ten sposób stopniowo kształtował się etos rycerski. Szczególnymi względami rycerz darzył wybraną kobietę, której ślubował dożywotnią wierność. Wzorem uczucia do kobiety była wówczas miłość dworska, idealna, skierowana np. (co obecnie może dziwić) wobec cudzej żony. Literackim odzwierciedleniem ideału

rycerza był m.in. Roland z *Pieśni o Rolandzie* i Gofred z poematu *Jerozolima wyzwolona* – rycerze byli bohaterami utworów literackich aż do końca oświecenia, romantyzm bowiem przyniósł kult wybitnej, ale idącej własną drogą jednostki – „buntownika z wyboru”. Elementy etosu rycerskiego są żywe do dziś i widoczne w komiksach, filmach, ale i w kodeksie norm niektórych grup społecznych: wojskowych, strażaków czy harcerzy.

Bohaterowie popkultury

Posługując się językiem młodzieżowym, można by stwierdzić, że współczesny bohater jest miksem antycznego herosa i rycerza, mocno zakorzenionym w [popkulturze](#).

((Tomasz Leszkowicz

Wstęp

Popkultura otacza nas ze wszystkich stron. Co piątek na ekrany kin wchodzi nowy film, o którym dyskutuje się w mediach, na portalach społecznościowych czy podczas codziennych towarzyskich rozmów. Popkulturowe postacie – bohaterowie serialów, sfilmowanych komiksów czy ekranizacji wielkich powieści – stają się rozpoznawalne i wszechobecne. Prawie wszyscy wiemy, jakie znaczenia niesie ze sobą postać Dartha Vadera oraz jakiej opowieści symbolem jest czarnowłosy chłopiec z blizną na czole w kształcie błyskawicy. Choć nierzadko traktujemy hollywoodzkie produkcje z dystansem, to w mniejszym czy większym stopniu potrafimy odnaleźć się w stworzonym przez nie świecie wyobrażeń.

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Źródło: Tomasz Leszkowicz, *Wstęp*, [w:] Michał Rogalski, *Bohaterowie popkultury: od Robin Hooda do Rambo*, Warszawa 2016, s. 5.

Bohaterowie tacy jak Batman narodzili się na kartach komiksów, skąd przeniknęli do filmów. Postacie te określamy mianem superbohaterów. Najbardziej znanym z nich jest Superman – *alter ego* reportera Clarka Kenta. On i pozostali bohaterowie popkultury zwalczają szeroko pojęte zło. Sprzyjają temu fantastyczne i nadprzyrodzone zdolności, które posiadają od urodzenia (Wolverine) bądź nabywają je w wyniku wypadku (Spider-Man, Flash, Hulk). Bywa i tak, że określenie *super* oznacza zdobyte przez nich nowoczesne atrybuty (Batman, Iron Man). Co najważniejsze, są odważni, waleczni i skłonni do największych poświęceń dla dobra ludzkości. Batman i Superman rezygnują z prywatnego szczęścia, nie wiążąc się z ukochanymi kobietami. Nie mogą ich narażać na niebezpieczeństwo, a zarazem czują się w obowiązku bez przeszkód wypełniać swoje posłannictwo.

Słownik

heros

(gr. *heros* - bohater) – w mitologii greckiej postać zrodzona ze związku człowieka i boga, stanowili dowód przenikania się świata bogów i ludzi. Zazwyczaj posiadali nadzwyczajne zdolności, np. wielką siłę, spryt

inicjacja

(n.-łc. *initiatio* – wprowadzenie, wtajemniczenie) – uroczyste przyjęcie do jakiegoś stowarzyszenia, zwłaszcza tajnego

monomit

(gr. *mónos* - samotny, pojedynczy, *mýthos* - mit) – mitologiczna podróż lub zadanie, którego podejmuje się bohater, który musi pokonać szereg etapów, m.in. odejście z domu, wizyta w nieznanym świecie, powrót do domu

popkultura

kultura przeznaczona dla masowego odbiorcy

Prezentacja multimedialna

Polecenie 1

Obejrzyj animację, zastanów się i zdecyduj, czym różnią się filmowi superbohaterowie od swoich komiksowych pierwowzorów.

Polecenie 2

Jak myślisz, co mogło mieć wpływ na zaistnienie różnic pomiędzy bohaterami komiksowymi a filmowymi? Zapisz odpowiedź.

Sprawdź się

Zapoznaj się z poniższym fragmentem *Rambo: ikona popkultury* i zastanów się, dlaczego postać jest określana w taki sposób i jakie cechy posiada ten superbohater. Odpowiedź zapisz w formie mapy myśli.

((Michał Rogalski

Bohaterowie popkultury: od Robin Hooda do Rambo

Niewielu fikcyjnych bohaterów zapisało się w zbiorowej świadomości tak trwale, jak John Rambo. Postać, w którą wcielił się Sylvester Stallone, stała się ikoną popkultury, symbolem i punktem odniesienia dla hollywoodzkich filmów akcji, uosobieniem twardziela i komandosa, a także obiektem niezliczonych parodii. [...]

Stał się archetypem twardziela i żołnierza, czymś w rodzaju współczesnego barbarzyńcy, który nie tylko zadaje ból swym ofiarom, ale wydaje przy tym pierwotny okrzyk wściekłości. Ponadto postać ta stała się jeśli nie wzorcem do naśladowania, to przynajmniej punktem odniesienia dla innych barbarzyńców – bohaterów kina akcji lat osiemdziesiątych. Zmniejszając rolę dialogu na rzecz bijatyki, otworzył drzwi do filmowej kariery niekoniecznie mającym aktorskie wykształcenie, ale za to wysportowanym i muskularnym twardzielom, takim jak Arnold Schwarzenegger, Dolph Lundgren czy Jean-Claude Van Damme.

Źródło: Michał Rogalski, *Bohaterowie popkultury: od Robin Hooda do Rambo*, Warszawa 2016, s. 39–48.

- Rambo

- Uosobienie

- -
 -
 -

- Wygląd

- -

- Wzór filmów akcji

- -
 -

- Obiekt parodii

Pokaż ćwiczenia:

Herkules brat Supermana

Współczesna kultura popularna tworzy niekiedy na kanwie nowych mitów... stare. Trudno jednoznacznie orzec, czy Joe Shuster i Jerry Siegel wymyślając Supermana pomyśleli o Herkulesie. Według Jerzego Szyłaka zarówno twórcy, jak i wydawcy, zdawali sobie sprawę, że „u źródeł powodzenia opowieści o Supermanie leży jej quasi-mitologiczna natura” [Jerzy Szyłak, *Komiks: świat przerysowany*, Gdańsk 1998, s. 38]. Owych mitologicznych inspiracji, mających różne uzasadnienia, można zresztą odnaleźć w komiksie bardzo wiele. Dotyczy to wielu postaci. Czytelnicy z łatwością mogli odczytywać wyraźne tropy. W przypadku Supermana zwracano na przykład uwagę na fakt, iż jego odnalezienie w rakiecie przypomina historię Mojżesza w koszyku [tamże: s. 38-40], Dwunastoletnie nauki Supermana w filmie Richarda Donnera i powrót do świata w wieku trzydziestu lat, to bez wątpienia aluzja do działalności Chrystusa, zwłaszcza biorąc pod uwagę przemowę Jor-Ela, ojca Supermana, posyłającego jedyne go syna pośród ludzi, aby niósł im światło.

Szyłak pisze o herosach amerykańskiego komiksu lat 40., że „byli nader umownymi figurami, bardziej nosicielami pewnych zasad niż żywymi ludźmi. Ich popularność opierała się przede wszystkim na atrakcyjności postawy, jaką proponowali swoim czytelnikom. Była to przede wszystkim postawa człowieka, który kształtuje sam siebie i w swoich poczynaniach kieruje się wewnętrznym poczuciem dobra i sprawiedliwości” [Jerzy Szyłak, *Komiks i okolice kina*, Gdańsk 2000, s. 116]. Szyłak podkreśla również dydaktyzm i propagandowość tych bohaterów. Ich atrakcyjność wzmacniała przekaz ideologiczny. Superman nie był przecież nikim innym jak wzorem Amerykanina. Nie inaczej jest z bohaterami filmów wytwórni Walt Disney Pictures. W przypadku Herkulesa także prawdziwe będzie stwierdzenie, że jest

on bohaterem, który „kształtuje sam siebie i w swoich poczynaniach kieruje się wewnętrznym poczuciem dobra i sprawiedliwości”.

Źródło: Piotr Zwierzchowski, *Herkules brat Supermana*, „Kultura Popularna” 2003, nr 1/3, s. 70.

Na podstawie powyższego tekstu określ, czy podane stwierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe.

stwierdzenie	prawda	fałsz
W komiksie o Supermanie nie ma zbyt wielu mitologicznych inspiracji.	☐	☐
W przygodach Supermana można znaleźć nawiązania do historii Chrystusa.	☐	☐
Bohaterowie amerykańskich komiksów kierowali się w swych działaniach dobrem i sprawiedliwością.	☐	☐
W doświadczeniach bohaterów nie ma elementów dydaktyzmu i ideologii.	☐	☐
Herosi amerykańskich komiksów często reprezentowali konkretne wartości.	☐	☐

Ćwiczenie 3

Opisz, jaki wspólny cel miało wykreowanie herosów amerykańskiego komiksu lat 40. i bohaterów mitologii greckiej?

Zapoznaj się z poniższym fragmentem, a następnie wymień widoczne w filmach *Herkules* i *Superman* elementy etosu rycerskiego.

((Piotr Zwierzchowski

Herkules brat Supermana

Superman obrócił w drugą stronę kulę ziemską, aby w ten magiczny sposób cofnąć czas i ocalić życie Lois Lane. Herkules zмага się z czasem, usiłując wyrwać duszę Megary z wiru śmierci w podziemnym państwie Hadesa. W obu przypadkach bohaterom udaje się uratować ukochane dzięki własnej boskości. W *Herkulesie* znajdziemy także echa *Supermana II*. Superman z miłości do Lois Lane dobrowolnie zrezygnował ze swojej mocy, aby móc kochać ziemską kobietę. Ponieważ jednak Ziemia była akurat zagrożona, Superman musiał ponownie stać się herosem. Herkules, żeby ratować Meg, godzi się na układ z Hadesem. Rezygnuje na 24 godziny ze swojej mocy. Nie zdaje sobie sprawy, że wtedy akurat przyjdzie dla niego czas największej próby. Tak jak Superman, tak i Herkules poradzą sobie z przeciwnikami, niezależnie, czy będą to przybysze z planety Krypton, czy też podstępny bóg Hades - moce wrócą w odpowiednim momencie.

Źródło: Piotr Zwierzchowski, *Herkules brat Supermana*, „Kultura Popularna” 2003, t. 1/3, s. 70.

Ćwiczenie 5

Do podanych wyrazów dopasuj ich antonimy.

odważny

tchórzliwy

nieugięty

chwiejny

silny

słaby

bezinteresowny

interesowny

wyjątkowy

przeciętny

Komiks w szponach miernoty. Rozprawy i szkice

Komiks jest swoistym naśladowaniem literatury za pomocą tworzywa wizualnego, komponowanego dzięki montażowi kadrów, charakterystycznemu dla twórczości filmowej. Wytworzone w rezultacie działań rysownika obrazy tracą swą estetyczną samodzielność i zostają zestawione w ciąg mający charakter tekstu. Jego spójność daje się rozpoznać jako wynik prac montażowych, których celem jest ukonstytuowanie aktu narracji. Obraz w komiksie informuje o kształcie świata przedstawionego, wyglądzie bohaterów, rodzaju i następstwie działań, jakie w obrębie prezentowanej rzeczywistości zachodzą. Tekst słowny może pojawiać się w komiksie w formie przytoczeń wypowiedzi bohaterów (często umieszczanych w charakterystycznych dymkach), jako onomatopeiczne wyobrażenie dźwięków naturalnych (tu przybiera charakter metaforycznego obrazu dźwięku – stanowi wizualny ekwiwalent wrażenia, jakie dźwięk wywołuje, i obrazowe wyobrażenie procesu jego powstawania i rozchodzenia się), jako komentarz narracyjny towarzyszący obrazkom. W tej ostatniej funkcji słowo jest jednak znacznie ograniczone przez zasady determinujące kształt i rozumienie gatunku. Tekst narracyjny może pojawić się w celu wyznaczenia ram opowieści komiksowej lub jej części (zmiana wątków, miejsca i czasu akcji) bądź jako swoisty kontrpunkt narracji obrazkowej – sterując czasem odbioru lub sposobem postrzegania bohaterów; może też nie pojawiać się wcale. Wiele składników komiksowej narracji (w tym dymki z przytoczeniami wypowiedzi i nieco odmienne dla przytoczenia myśli, oznaki ruchu, sposoby przedstawiania dźwięków) ma charakter mocno skonwencjonalizowany i jest w taki sam sposób wykorzystywany przez różnych twórców.

Na podstawie przeczytanego tekstu spośród poniższych haseł wybierz te, które odnoszą się do komiksu jako gatunku literackiego.

☐ tekst wyznacza ramy opowieści komiksowej

☐ kadry

☐ opisy świata przedstawionego

☐ tekst w dymkach

☐ dominacja obrazu

☐ wolność kompozycji

☐ onomatopeje

☐ rozwinięta opisowość

Ćwiczenie 7

Na podstawie informacji w sekcji Przeczytaj wyjaśnij, w jaki sposób Spider-Man traktuje swoje postannictwo.

Ćwiczenie 8

Czy zgadzasz się z poniższymi słowami Fiodora Dostojewskiego? Odpowiedz, podając trzy argumenty potwierdzające twoje zdanie.

“ Być bohaterem przez minutę, godzinę, jest o wiele łatwiej niż znosić trud codzienny w cichym heroizmie.

Fiodor Dostojewski

Dla nauczyciela

Autor: Małgorzata Kosińska-Pułka

Przedmiot: Język polski

Temat: Współczesne wcielenia bohatera w literaturze popularnej

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

11. rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;

12. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

7. odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej, stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu;

II Kształcenie językowe

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

1. rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji, rozumie ich znaczenie w tekście;

Zakres rozszerzony I Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

3. rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej;

4. porównuje teksty kultury, uwzględniając różne konteksty.

Kształtowane kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności,

- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne. Uczeń:

- pozna sposoby interpretowania pojęcia „bohater”, „bohaterstwo”;
- pozna różne kreacje bohatera;
- zanalizuje zabiegi służące kreacji bohatera mitycznego, współczesnego i wywodzącego się z popkultury;
- utrwali wiadomości o różnych cechach gatunkowych komiksu.

Strategie nauczania

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania

- metoda pogładowa;
- rozmowa kontrolowana;
- metoda ćwiczeń przedmiotowych;
- praca z tekstem literackim.

Formy zajęć

- praca indywidualna,
- praca w grupach,
- praca całego zespołu klasowego,
- analizowanie tekstów.
- samokształcenie.

Środki dydaktyczne

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica/ kartka papieru, pisak/kreda;
- karta pracy.

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

1. Nauczyciel inicjuje zabawę w kulę śniegową. Uczeń, który złapie kulę papierową, szybko kończy zdanie zainicjowane przez nauczyciela. Prawdziwy bohater jest...
2. W czasie zabawy wybrani uczniowie notują propozycje wypowiedzi i po zakończeniu zabawy odczytują głośno swoje zapisy. Wszyscy uczniowie proponują uzupełnienie

notatek na podstawie e-materiałów.

3. Przedstawienie celu zajęć i podanie tematu.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel zapisuje pytanie Bohater, czyli kto? Uczniowie układają opowiadanie, w którym ukazują misję ratunkową wybranego bohatera. Prezentują wybrane realizacje zadania.
2. Uczniowie na podstawie e-materiałów charakteryzują typ bohatera mitologicznego, współczesnego i wywodzącego się z popkultury.
3. Uczniowie zapoznają się z wypowiedziami ekspertów i udzielają odpowiedzi na pytania:
 - Czym różnią się filmowi superbohaterowie od swoich komiksowych pierwowzorów?
 - Jakie są powody zaistniałych zmian w sposobie ukazywania bohatera?
4. Uczniowie zapoznają się z fragmentem tekstu Michała Rogowskiego *Rambo: ikona popkultury* i formułują argument, który uzasadnia celowość określania w taki sposób superbohatera. Odpowiedź zapisują w formie mapy myśli, której wzór znajduje się w e-materiałach.

((Michał Rogalski

Bohaterowie popkultury: od Robin Hooda do Rambo

Niewielu fikcyjnych bohaterów zapisało się w zbiorowej świadomości tak trwale, jak John Rambo. Postać, w którą wcielił się Sylvester Stallone, stała się ikoną popkultury, symbolem i punktem odniesienia dla hollywoodzkich filmów akcji, uosobieniem twardziela i komandosa, a także obiektem niezliczonych parodii. [...]

Stał się archetypem twardziela i żołnierza, czymś w rodzaju współczesnego barbarzyńcy, który nie tylko zadaje ból swym ofiarom, ale wydaje przy tym pierwotny okrzyk wściekłości. Ponadto postać ta stała się jeśli nie wzorcem do naśladowania, to przynajmniej punktem odniesienia dla innych barbarzyńców – bohaterów kina akcji lat osiemdziesiątych. Zmniejszając rolę dialogu na rzecz bijatyki, otworzył drzwi do filmowej kariery niekoniecznie mającym aktorskie wykształcenie, ale za to wysportowanym i muskularnym twardzielom,

takim jak Arnold Schwarzenegger, Dolph Lundgren czy Jean-Claude Van Damme.

Źródło: Michał Rogalski, *Bohaterowie popkultury: od Robin Hooda do Rambo*, Warszawa 2016, s. 39–48.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel przypomina językowe sposoby kreowania postaci.
2. Uczniowie rozpoznają zasadę zestawienia pary wyrazów. W tym celu uzupełniają tabelkę.

Wyraz	Wyraz	Nazwa środka językowego
bohaterski		synonimy
	tchórzliwy	antonimy
bitwa	bitewka	
bohater		zgrubienie

3. Nauczyciel zapisuje na tablicy w kolumnie frazeologizmy: *walczyć z wiatrakami*, *walczyć o swoje*, *walczyć na dwa fronty*, *walczyć jak lew*, *walczyć do ostatniej kropli krwi*.

4. Wskazani przez nauczyciela uczniowie dopisują do frazeologizmów znaczenie (ewentualnie korzystają ze słownika). Stosują sformułowania w tekście, zawierającym opis sytuacji o takiej heroicznej postawie wybranego bohatera literackiego.

- walczyć z wiatrakami – zmagać się z czymś, czego nie da się pokonać
- walczyć o swoje – dbać o swój interes, swoje korzyści, swoje mienie
- walczyć na dwa fronty – walczyć z dwoma przeciwnikami
- walczyć jak lew – walczyć odważnie, wytrwale
- walczyć do ostatniej kropli krwi – walczyć do końca, do śmierci, do ostatnich sił

Zadanie domowe

Nauczyciel formułuje na podstawie e-materiałów polecenie pracy domowej. Zapisuje na tablicy sentencję Fiodora Dostojewskiego: Być bohaterem przez minutę, godzinę, jest o wiele łatwiej niż znosić trud codzienny w cichym heroizmie.

1. Uczniowie opracowują głosy w dyskusji o tej myśli prozaika. W swoich wypowiedziach formułują argumenty i kontrargumenty. Rozważają, czy łatwiej jest być herosem przez chwilę i co znaczy sformułowanie być herosem codzienności?

Materiały pomocnicze

- *Słownik Terminów Literackich* pod redakcją Michał Głowiński, Teresa Kostkiewiczowa, Aleksandra Okopień-Sławińska, Janusz Sławiński, Wrocław 2002 r.

- Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Sławińska, Janusz Sławiński, *Zarys teorii literatury*, Warszawa 1975 r.
- *Skyfall*, film w reżyserii Sama Mendesa

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Po wysłuchaniu wypowiedzi ekspertów uczniowie mogą opracować własne głosy w dyskusji o cechach, typach i rodzajach postaci heroicznej.